

ОСОБЛИВОСТІ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИКИ

УДК [371.124:7.071.2:001](477)

Тушева В.В.

Стаття присвячена розкриттю особливостей науково-дослідницької культури майбутнього вчителя музики в контексті діяльнісного, особистісного та аксіологічного підходів, які дозволяють цілісно, системно, ґрунтуючись на міждисциплінарних стратегіях, виявити особливості функціонування і розвитку даного особистісного феномену. Для вчителя-музиканта наукове осягнення мистецької дійсності спрямоване на педагогічне осмислення мистецько-культурних процесів, світоглядного контексту музичних творів, пізнавального, морального і естетичного потенціалу музичного мистецтва, різних модусів музично-педагогічної діяльності, що поглиблює його професійно-педагогічну, мистецтвознавчу, культурологічну і дослідницьку компетенцію.

Ключові слова: науково-дослідницька культура майбутнього вчителя музики, музично-педагогічна культура, діяльнісний, особистісний, аксіологічний підходи, теоретичне мислення, художній світогляд.

ОСОБЕННОСТИ НАУЧНО-ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКОЙ КУЛЬТУРЫ БУДУЩЕГО УЧИТЕЛЯ МУЗЫКИ

В.В. Тушева

Статья посвящена раскрытию особенностей научно-исследовательской культуры будущего учителя музыки в контексте деятельности, личностного, аксиологического подходов, которые позволяют целостно, системно, основываясь на междисциплинарных стратегиях, выявить особенности функционирования и развития данного личностного феномена. Для учителя-музыканта научное постижение художественной действительности направлено на педагогическое осмысление художественно-культурных процессов, мировоззренческого контекста музыкальных произведений, познавательного, морального и эстетического потенциала музыкального искусства, разных модусов музыкально-педагогической деятельности, что углубляет его профессионально-педагогическую, искусствоведческую, культурологическую и исследовательскую компетенцию.

Ключевые слова: научно-исследовательская культура будущего учителя музыки, музыкально-педагогическая культура, деятельностный, личностный, аксиологический подходы, теоретическое мышление, художественное мировоззрение.

FEATURES OF RESEARCH CULTURE OF FUTURE TEACHER OF MUSICAL ART

V.V. Tusheva

The article is devoted to the opening of features of research culture of a future music master in the context of activity, personality and values of

approaches that allow integrally, systematically, being based on the interdisciplinary strategies, to educate the features of functioning and development of this personality phenomenon. For the teacher of music the scientific understanding of artistic reality is sent to the pedagogical comprehension artistically and cultural processes, world view context of pieces of music, cognitive, moral and aesthetic potential of musical art, different directions of musical and pedagogical activity, that deepens his professional and pedagogical activity of art, culturological and research competence.

Keywords: *research culture of future music master, pedagogical culture, to activity, personality, values approaches, theoretical thinking, artistic world view.*

Актуальність проблеми. Ситуація, що склалася у вищій музично-педагогічній освіті, яка характеризується посиленням когнітивних процесів, розширенням дослідницького компоненту, вимагає створення умов для інтеграційного поєднання методів наукового і художнього пізнання, логічного і емоційно-образного осягнення мистецької і педагогічної дійсності у професійній підготовці майбутнього вчителя музики, умов, які ведуть до поглибленого, ціннісно-сислового усвідомлення музично-освітніх процесів і явищ. Саме науково-дослідницька культура майбутнього вчителя музики як особистісний феномен спрямована на вирішення цих соціокультурних і педагогічних викликів суспільства.

З посиленням вимог до дослідницької спрямованості фахівців з вищою освітою, зокрема вчителів музики, їх науковий потенціал розглядається як найвища планка і кваліфікаційна характеристика вчителя-дослідника-музиканта. Ці вимоги актуалізують необхідність реалізації якісно нової теоретичної підготовки висококваліфікованих майбутніх вчителів, здатних до інноваційно-дослідницького пошуку, багатовекторного, системного, прогностичного аналізу сутності педагогічних і мистецьких явищ, володіння науковими і художніми методами, дослідницькими технологіями і стратегіями.

Аналіз останніх досліджень. Вивченням окремих аспектів професійної культури педагога зацікавилися такі вчені, як: А.М. Алексюк, І.М. Богданова, С.Я. Батишев, В.М.Гриньова, В.І.Євдокимов, М.Б.Євтух, І.А.Зязюн, І.Ф.Ісаєв, В.Г.Кремень, З.Н.Курлянд, В.І.Лозова, В.А.Мижериков, А.В.Мудрик, Н.Г.Ничкало, О.М.Пехота, І.П.Піддасий, І.Ф.Прокопенко, З.І.Равкін, А.А.Реан, О.П.Рудницька, Ю.В.Сенько, В.А.Семиченко, В.Д.Симоненко, В.В.Серіков, С.О.Сисоєва, В.Ю.Чернокозова, А.І.Щербаков та інші. Питання щодо підготовки майбутніх вчителів музики у контексті професійно-педагогічної діяльності знайшли своє висвітлення в роботах Е.Г. Абдуліна, А.В. Козир, О.В. Михайличенко, Г.Ю. Ніколаї, О.М. Олексюк, В.Ф. Орлова, Г.М. Падалки, О.Я. Ростовського, О.П. Рудницької. Проблеми загальнонаукової та методологічної підготовки студентів розглядалися в роботах В.П.Андрущенко, Ю.К.Бабанського, Г.О.Балла, О.В.Бережнєвої, В.К.Буряка, М.Г.Герасимова, П.П.Горкуненко, С.У.Гончаренка, В.І.Журавльова, В.І.Загвязинського, І.А.Зимньої, М.О.Князян, В.В.Краєвського, В.А.Кушніра, О.М.Микитюка, О.М.Новикова, В.М.Полонського, В.А.Семиченко, М.М.Скаткіна, О.С.Цокур та ін.

Проблема взаємодії освіти і науки у контексті перспектив розвитку суспільства, «онаучення» сучасного освітнього простору має своє висвітлення в роботах таких українських науковців, як В.П. Андрущенко, С.У. Гончаренко, М.Б. Євтуха, В.А. Семиченко, О.С. Снісаренко, В.В. Олійника, котрі вказують на значущість підготовки майбутнього фахівця-дослідника, науковця, здатного до постійного оновлення наукового і практичного знання, навчання протягом всього життя.

У музичній педагогіці проблема формування науково-дослідницької культури вчителя (окремі її аспекти) була започаткована в роботах Е.Г. Абдулліна, О.П. Щолокової (методологічний аспект дослідницької діяльності вчителя музики), Л.Г. Арчажнікової, О.М. Олексюк (дослідницький компонент у професійній підготовці вчителя музики), Г.М. Падалки (методи науково-педагогічного керівництва підготовкою магістерської роботи), Г.Ю. Ніколаї, О.П. Рудницької (наукове дослідження як дидактична категорія у мистецькій освіті), Л.М. Масол, В.Ф. Орлова, О.М. Отич, Т.Й. Рейзенкінд, О.Я. Ростовського (досвід вчителя музики в оволодінні дослідницькими технологіями в рамках поліхудожньої і науково-пізнавальної діяльності), О.В. Єременко (підготовка магістрів музичного мистецтва до науково-дослідної роботи), О.В. Лобової, Л.М. Масол (розробка дослідницьких завдань в умовах загальної музичної освіти) та ін.

Розглядаючи дослідницьку діяльність як найвищу ступінь творчості вчителя музики, Л.Г. Арчажнікова [2] у своїй концепції наголошує на значущості дослідницького напрямку у його професійній діяльності, який виявляється у діях щодо вдосконалення навчального процесу і підвищення рівня професійної майстерності фахівця. Як наголошує науковець, найвищу ступінь творчості вчителя музики представляє самостійна дослідницька діяльність, без якої немислимо його самовдосконалення і самоосвіта. Дослідницький напрямок в діяльності вчителя музики пов'язується з аналізом власної музично-педагогічної діяльності й узагальненням досвіду кращих вчителів, застосуванням ефективних методичних прийомів і потребою здійснювати на практиці педагогічний експеримент. Робиться висновок про необхідність знань теоретичних основ наукового дослідження і методики проведення дослідної, експериментальної роботи, а також таких вмінь, як: спостерігати і аналізувати навчальний процес; виявляти і систематизувати педагогічні факти; бачити музичні явища в їх розвитку; творчо застосовувати музичні знання і вміння щодо конкретної педагогічної ситуації; широко застосовувати методику проблемної побудови занять; відстоювати дослідницькі позиції у знаходженні ефективних форм і методів побудови музичних занять.

Проте питання, що розкривають особливості науково-дослідницької культури майбутнього вчителя музики, сьогодні залишаються недостатньо вивченим і потребують спеціально наукової рефлексії.

Мета статті – дослідити теоретичні і методичні аспекти формування науково-дослідницької культури майбутніх вчителів музики у вищих навчальних закладах. **Завдання** – розкрити особливості науково-дослідницької культури майбутнього вчителя музики у вищій педагогічній школі на основі діяльнісного, особистісного аксіологічного підходів.

Виклад основного матеріалу статті. У своєму дослідженні ми виходили з того, що дія вчителя-музиканта наукове осягнення мистецької дійсності спрямовано на педагогічне осмислення мистецько-культурних процесів, світоглядного контексту музичних творів, пізнавального, морального і естетичного потенціалу

музичного мистецтва, різних модусів музично-педагогічної діяльності, що поглиблює його професійно-педагогічну, мистецтвознавчу, культурологічну компетенцію і закладає основу для збагачення музично-педагогічних знань новітніми технологіями та інноваційними методиками.

Науковий пошук вчителя-дослідника-музиканта заломлюється відповідно завданням художньо-естетичного навчання і виховання, різних аспектів мистецької освіти, що вимагає знань самої музики (вокальної, інструментальної, вокально-інструментальної), сформованих інтерпретаційних зразків музичних творів, які слугують засобами розв'язання музично-педагогічних проблем. Саме особливості обраного музичного матеріалу, аналіз інтонаційної структури музичного твору, його жанрові і стилеві характеристики з боку вчителя-музиканта визначають ефективність практичної роботи у музично-педагогічному дослідженні.

Особливість науково-дослідницької культури майбутнього вчителя музики виявляється у його здатності до поєднання різних способів наукового пізнання як реалізації наукових методів дослідницького пошуку, поняттєво-категоріального апарату педагогіки музичної освіти у розроблених педагогічних моделях або стратегіях, і способів художнього пізнання, що звернено до пошуку художніх образів і співвідноситься з художньою ідеєю творів, виявляються у конкретно-чуттєвій, естетично визначеній формі. Як особлива форма пізнання дійсності у мистецтві художній образ має свої специфічні особливості, серед яких виділяються метафоричність, асоціативність, парадоксальність. У цьому контексті художній образ розглядається як індивідуалізоване узагальнення, яке розкривається в індивідуальному і через індивідуальне, яке подається у емоційно-чуттєвій формі.

Значення системоутворюючого чинника у формуванні науково-дослідницької культури майбутнього вчителя музики набуває його теоретичне мислення як доцільне застосування у музично-педагогічному процесі різних аналітико-синтетичних, узагальнюючих дій; готовність до наукового аналізу педагогічної реальності, урахування освітньої і мистецько-культурний контекст; застосування дослідницького підходу до розв'язання музично-педагогічних проблем.

Як наголошує Е.Б. Абдуллін [1], ефективність діяльності вчителя музики багато в чому залежить від того, якою мірою він володіє теоретичними знаннями в галузі музичної освіти. Оволодіння теорією музичної освіти сприяє:

- розкриттю значущості теорії для вчителя-музиканта;
- набуттю знань про сутність теорії музичної освіти, її основні категорії, закономірності, поняття;
- формуванню теоретичного мислення;
- накопиченню досвіду творчого застосування теоретичних знань в галузі музичної освіти у своїй практичній педагогічній діяльності;
- становленню професійної позиції по відношенню до актуальних питань музичної освіти;
- розвитку здатності самостійного збагачення професійного знань, вмінь і навиків, досвіду творчої музично-педагогічної діяльності;
- розробці власної моделі загальної музичної освіти.

Отже, можна стверджувати, що сутність науково-дослідницької культури майбутнього вчителя музики стає зрозумілою тільки в контексті загальних орієнтирів і характеристик його музично-педагогічної культури, яка закладає основи духовності, моральності, художньої освіченості, творчо-естетичної і гуманістичної спрямованості

особистості вчителя-музиканта. Так, О.П. Рудницькою підкреслюється, що поняття духовної культури вводиться у систему координат професійно значущих якостей особистості і дає підстави говорити про педагогічну культуру, яка охоплює характеристики технологічної майстерності та багатства внутрішнього світу майбутнього вчителя музики. Функціонування в структурі загальної культури її окремих видів зумовлює перспективність зіставлення педагогічної та музичної культури як взаємозалежних складників цілісної людської особистості [5]

Домінантою професійної діяльності педагога-музиканта, за висловом науковців (Е. Б. Абдуллін, Є.Д. Критська, О. М. Олексюк, Г. М. Падалка, О. П. Щолокова), є його аксіологічна складова, що знаходить відображення у духовних цінностях, духовному потенціалі особистості, як міри втілення ідеалів Краси, Добра і Істини, реалізації концептуально-логічного бачення художньої картини світу.

Звідси можна зробити висновок, що пошук нової парадигми музичної освіти неминуче призводить до якісно нового розуміння позиції майбутнього вчителя-дослідника-музиканта як квінтесенції цільових, змістовних і процесуальних характеристик художньо-естетичного навчально-виховного і дослідницького процесів у їх єдності, останні у свою чергу не можуть бути адекватно і однозначно визначені поза індивідуальності вчителя-музиканта, що їх реалізує.

Мистецтво у цьому сенсі з його унікальними можливостями впливу на особистість має значення не тільки як джерело розвитку спеціальних художніх здібностей і суто художніх вмінь, а як універсальний засіб формування світоглядних явлень і ціннісних орієнтацій, духовно-творчого потенціалу, образно-асоціативного мислення особистості, загальнокультурних і соціокультурних компетентностей.

За визначенням О.П. Рудницької [5], художній світогляд є специфічною формою емоційно-ціннісного відношення до буття, що фокусує смислотиттєві настанови творів мистецтва. Світоглядний зміст мистецтва характеризують два поняття: художня картина світу і художня концепція людини. Здатність мистецтва не лише виражати реальність а й виявляти таємниці Всесвіту людини визначають специфіку дослідницького пошуку у цій галузі.

Для нас важливим є той факт, що будучи однією з вищих форм культурної діяльності, мистецтво задає зразок і «планку» культурної діяльності в цілому. Ця категорія застосовується і для визначення особливої галузі духовного виробництва (вищої, досконалої і в цьому сенсі найбільш «культурної»), і для указання на якість культурної діяльності, на «техніку» наближення до ідеалу. Відкриваючи і збагачуючи внутрішній світ особистості, мистецтво залучає людину до найбільш значущих форм її життєдіяльності, до певного особистісного і суспільного ідеалу.

Аналізуючи різноманітні аспекти, підходи, концепції культури, що містяться в науково-філософських і культурологічних джерелах, ми маємо за мету визначити ті, що є теоретико-методологічною основою розв'язання проблеми нашого дослідження, а саме — формування науково-дослідницької культури майбутнього вчителя музики.

Так, *діяльнісний підхід*, що визначає процеси, пов'язані з регуляцією, координацією, цілепокладанням, плануванням і в цілому організацією науково-пізнавальної діяльності, усіх її ланок, дозволяє розкрити механізми дослідницької діяльності, дослідницької технології у музично-освітньому процесі, виділити дії і операції технологічного компоненту науково-дослідницької культури майбутнього вчителя музики.

Характерною ознакою музично-педагогічного дослідження стає його інтегративність і міждисциплінарність, які уможливають процеси синтезування на рівні знань, а також педагогічних технологій. Інтегративна сутність змістових характеристик дослідницьких музично-педагогічних стратегій виявляється у глибокому проникненні у сутність мистецько-культурних явищ і пошуку загальних закономірностей, широкому застосуванні універсальних методів і засобів наукового дослідження у єдності.

Принцип інтеграції в музично-освітньому процесі як провідного у педагогічному цілепокладанні, визначенні змісту поліхудожнього навчання і виховання, забезпечує напрямок на міжпредметний зв'язок у розробці інтегрованих курсів, цілісне осягнення мистецької дійсності засобами проведення аналогій і паралелей між різними видами мистецтва, виявлення взаємодії функцій музичного мистецтва і педагогічних умов їх реалізації з метою формування поглибленого художнього світовідчуття і світовідношення.

Отже, наукова музично-педагогічна інтеграція виявляється на рівні гносеологічних систем у формі синтезу знань на фундаменті міждисциплінарного і системного підходів, як: поповнення музичних лексем, понятійного апарату за рахунок введення нових термінів з філософії мистецької освіти, мистецтвознавства, евристики, інноватики, глобалістики тощо; універсалізація понять, музично-педагогічних категорій, виявлення їх онтологічного підґрунтя; створення інтегративних мистецько- і музично-педагогічних концепцій. Такий синтез знань співвідноситься із сучасним змістом загальної мистецької освіти, зміни якого пов'язані з впровадженням моделі поліцентричної інтеграції знань, що відображає реальний поліфонічний художній образ світу. Завдяки широкому міждисциплінарному синтезу стає можливим поєднання різних способів осягнення світу мистецтва, творче переосмислення відомих образів, символів і цінностей.

У смисловому полі *особистісного підходу* науково-дослідницьку культуру у музичній освіті необхідно розглядати як єдність педагогічної думки, дослідницького пошуку і художнього світовідношення, що виявляється у сукупності певних якостей, спрямованих на ефективне здійснення завдань музично-естетичного виховання.

Науково-дослідницька культура виявляється у єдності методологічної свідомості, сучасного наукового стилю мислення, характерними ознаками якого є системність, гнучкість, варіативність, концептуальність, перспективність, динамізм. Осягнення художніх реалій світу на наукових засадах активізує здатність особистості дослідника-музиканта підводитися до широких творчих узагальнень, застосовуючи метод естетичного аналізу, сутність якого у перетинанні чуттєвого переживання і наукового вивчення естетичної дійсності. Ці якості особистості визначають розвиток і збагачення його суб'єктно-особистісної домінанти як вчителя-дослідника-музиканта.

Особливого значення для розкриття сутнісних ознак науково-дослідницької культури майбутнього вчителя-музиканта набуває концепція М.М. Бахтіна [3] щодо «внутрішньої діалогічності культури», для якого діалог є корінь і підґрунтя всіх інших визначень людського буття, зверненого до *Ти*. І цей діалог є лише там, де є «діалог діалогів», що охоплюється поняттям культури, — нескінченна й не завершувана спіраль мовленнєвих висловлювань. Залучення до культур здійснюється за допомогою діалогу, призначенням якого є усвідомлення культурного різноманіття і своєрідності різних культур як стимулу розвитку особистості. З позиції концепції

діалогу культур людина, як творець культури, здатна знайти спосіб діалогу між різними культурами. Це положення лягає в канву мистецького осмислення дійсності, що стимулює різні способи мистецького або культурного спілкування як мікродіалогу (внутрішній діалог) і макродіалогу (діалогу культур, стилів, жанрів).

Аксіологічний підхід, в межах якого цінності представляють ядро культури, націлений на виділення ціннісно-смислових орієнтирів, які урегульовують і спрямовують дослідницький пошук у напрямку мистецької освіти. У цьому контексті поряд із науково-дослідницькими, науково-методологічними цінностями особливого значення набувають духовні, морально-етичні, мистецькі цінності, інтеграція яких у науково-пізнавальному процесі визначає вектор музично-педагогічного дослідження. Формування цінностей у музично-педагогічному процесі створює для майбутнього вчителя музики фундамент особистісної музично-педагогічної світобудови, творчого світомоделювання, тобто подальшого визначення музично-педагогічного простору відповідно виробленим світоглядним переконанням та ідеалам.

Особистісно зорієнтований підхід у поєднанні з аксіологічним і діяльнісним дає змогу визначити особистісну систему музично-педагогічних цінностей, яка на думку Г. Щербакової [7], включає: а) сприйняття музики (як світу музичних цінностей і постійну потребу осягнення цього світу, що визначає творчу спрямованість музично-педагогічної діяльності); б) потребу у спілкуванні з учнями (як способу передавання свого захоплення світом музичних цінностей); в) усвідомлення професійної діяльності музиканта-педагога (як покликання, як спосіб життя, що найповніше задовольняє духовні потреби); г) наявність постійного творчого обміну (який взаємозбагачує всіх учасників музично-педагогічного процесу); д) здатність до постійного саморозвитку, максимальної самореалізації, залучення до світової культури; е) підвищення соціального статусу музично-педагогічної професії; є) набуття можливості сприяти вдосконаленню соціокультурної реальності за допомогою музично-педагогічної освіти.

До означених музично-педагогічних цінностей доцільно додати цінності, пов'язані з гармонійним поєднанням методів наукового і художнього пізнання музично-освітнього простору, пошуком авторських інтерпретаційних і виконавських зразків як засобу вирішення певних музично-педагогічних проблем. Вчитель в галузі музичної освіти розглядається як виразник соціокультурної місії, транслятор цінностей світового і національного музичного мистецтва, що володіє концепцією мистецького спілкування і музично-педагогічної діяльності.

Отже, осмислення вищевикладеного стосовно сутнісних ознак і особливостей науково-дослідницької культури майбутнього вчителя музики як особистісного феномену дає можливість сформулювати таке визначення поняттю «науково-дослідницька культура майбутнього вчителя музики»: це складна, динамічна якість особистості, що відображає її здатність до синтезування наукових і художніх методів пізнання, аналітико-синтетичної мисленнєвої діяльності і емоційно-образного осягнення музичних творів, втілення наукового і художньо-естетичного, музично-педагогічного ідеалу у дослідницький пошук, застосування наукових (педагогічних і мистецтвознавчих) знань у науково-теоретичній (пояснювальній) та конструктивно-технологічній (перетворювальній) діяльності.

Висновки. Таким чином, комплекс підходів – діяльнісний, особистісний та аксіологічний – дає можливість цілісно і системно розкрити сутність науково-

дослідницької культури майбутнього вчителя музики як особистісного феномену, виявити особливості її функціонування і розвитку.

Обраний нами напрямок дослідження має продовження у вивченні проблеми формування науково-дослідницької культури вчителів за кордоном залежно від їх спеціалізації.

Список літературних джерел

1. Абдуллин Э.Б. Теория музыкального образования: учебник для студ. высш. пед. учеб. заведений / Э.Б. Абдуллин, Е.В. Николаева. – М. : Издательский центр «Академия», 2004. – 336 с.

2. Арчажникова Л.Г. Профессия – учитель музыки: Книга для учителя / Л.Г. Арчажникова. – М. : Просвещение, 1984. – 111 с.

3. Бахтин М.М. Эстетика словесного творчества: Сб. избр. трудов / Примеч. С.С. Аверинцева, С.Г. Бочарова. – М. : Искусство, 1979. – 423 с.

4. Искусство в системе культур / Отв. редактор М.С. Каган. – Ленинград : Изд-во «Наука». – 270 с.

5. Рудницька О.П. Педагогіка: загальна та мистецька: навчальний посібник / О.П. Рудницька. – Київ, 2002. – 270 с.

6. Тушева В.В. Теоретико-методологічні засади формування науково-дослідницької культури майбутнього вчителя в процесі професійної підготовки: Монографія / В.В. Тушева; УМО НАПН України. – Харків : – «Федорко», 2013. – 421 с.

7. Щербакова А.И. Аксиологический подход к музыке и музыкально-педагогическому образованию // Проблемы и перспективы педагогического образования в XXI веке. – М., 2000. – С. 15-25.

Abstract. *The article is devoted to the opening of features of research culture of a future music master in the context of activity, personality and values of approaches that allow integrally, systematically, being based on the interdisciplinary strategies, to educe the features of functioning and development of this personality phenomenon. For the teacher of music the scientific understanding of artistic reality is sent to the pedagogical comprehension artistically and cultural processes, world view context of pieces of music, cognitive, moral and aesthetic potential of musical art, different directions of musical and pedagogical activity, that deepens his professional and pedagogical activity of art, culturological and research competence.*

The value of formative process in the system factor in forming of scientific and research culture of future music master acquires theoretical thinking as expedient application in the musical and pedagogical process of different analytical and synthetic, summarizing actions, readiness to the scientific analysis of artistic reality, taking into account an educational and artistic-cultural context, application of the research is near the decision of musical pedagogical problems. The essence of scientific and research culture of future music master becomes clear only in the context of general reference-points and descriptions of musical pedagogical culture, that mortgages bases of spirituality, morality, artistic form, creative aesthetic and humanistic orientation of personality of teacher-musician.

The Scientific and research culture appears in methodological consciousness, scientific thinking and research activity of teacher-musician-researcher, that determine development, becoming and enriching of subject-

personality dominant, forming of professional spiritually-aesthetic credo. Understanding of artistic realities of the world to scientific principles activates ability of personality of researcher-musician to rise to wide creative generalizations, applying the method of aesthetic analysis, essence of that in crossing of the perceptible experiencing and scientific study of aesthetic reality.

Comprehending is higher expounded in relation to the rich in content signs of scientific and research culture of future music master as a personal phenomenon, we give such determination to the concept: it is quality of personality, that is apt to the synthesis of scientific and artistic methods of cognition, analytical synthetic intellection and emotional vivid understanding of pieces of music, embodiment of artistic aesthetic, musical pedagogical and scientific ideal in a research search, application of scientific knowledge in scientific theoretical and structural technological activity.

Keywords: research culture of future music master, pedagogical culture, to activity, personality, values approaches, theoretical thinking, artistic world view.

ПСИХОДІАГНОСТИКА КОМПОНЕНТІВ ЦИНІЧНОСТІ

Саникова О.П., Топалова І.П.

У статті наведено результати апробації «Тест-опитувальника якісних компонентів цинічності» (CIN-I). Цинічність розглядається як досить усталена риса особистості, що відображує зневажливе ставлення до інших людей, до загальноприйнятих етичних, моральних норм і цінностей, що виявляється у емоціях (роздратування, огида, гнів, агресивність тощо); у специфічних думках та міркуваннях (недовіра до інших, неприйняття позиції інших); у відповідній поведінці (зухвале ставлення до інших людей, нестриманість, безпринципність, безсоромність аморальність, нахабність, скептицизм тощо). Здійснено теоретико-методологічний аналіз літератури задля розробки макроструктури (моделі) цинічності. На основі континуально-ієрархічного підходу розроблено теоретичний конструкт оригінальної психодіагностичної процедури дослідження компонентів цинічності. Експліковано та описано компоненти цинічності, котрі відображають особливості психічної активності людини, що виявляється в емоційній, інтелектуальній, руховій сферах (якісні показники цинічності: *CiUsts* – настановний компонент цинічності, *CiEks* – емоційний (афективний) компонент, *CiKks* – когнітивний компонент, *CiKos* – конативний (поведінковий) компонент. Кожен з компонентів являє собою біполярний континуум, на полюсах якого розташовуються максимально високі (додатний полюс) і вкрай низькі (від'ємний полюс) прояви цинічності. Значення показників за кожним з параметрів відображають індивідуальну специфіку цинічності особистості, її якісну своєрідність. Здійснено апробацію оригінального психодіагностичного інструментарю за усіма вимогами психометрики та надано результати перевірки методик на надійність і валідність.

Ключові слова: цинічність, континуально-ієрархічний підхід, структура цинічності, надійність, валідність.